

досудового порядку врегулювання спору призведе до нівелювання вже отриманих результатів налагодженої системи судового захисту. Тому встановлення обов'язкового досудового порядку врегулювання спору, здається, призведе лише до обов'язку формально його дотримуватися, що не тільки буде ускладнювати процес захисту, а й призведе до затягування отримання результатів відновлення порушено права. Виходом з такої ситуації вбачається встановлення ефективного, дієвого за своїм змістом, інституту альтернативного суду досудового врегулювання спору.

Література:

1. Конституції України: Закон України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради від 23 липня 1997 року. — №30. — 1996. — Ст.141.
2. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка.: М. — 1996. — С.903.
3. Гражданский процесс Украины / Под ред. Ю.С. Червоного: К. Истина. — 2006. — С. 171.
4. Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ №3 від 1.03.2013 року // Режим доступу Офіційний сайт ВРУ: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v000374013/print144584832549966>
5. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року // Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та цивільних справах. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — К., 2004. — №11. — С. 23.
6. Загальна декларація прав людини: Декларація ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України від 15 грудня 2008 року. — №93. — Ст.3103.

Іліопол І.М.

*асистент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В СВІТАІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ УКРАЇНИ

Відповідно до статті 2 частини 3 Міжнародного пакту про громадські і політичні права від 16.12.1996 року, кожна держава зобов'язана забезпечити кожній особі, права і свободи якої порушено

ефективний засіб правового захисту, навіть коли це порушення було вчинене особами, що діяли як особи офіційні, крім цього, забезпечити, щоб право на правовий захист для будь-якої особи, яка потребує такого захисту, встановлювалось компетентними судовими, адміністративними чи законодавчими властями або будь-яким іншим компетентним органом, передбаченим правовою системою держави, і розвивати можливості судового захисту, а згідно із п.«с» зазначеної статті, забезпечити застосування компетентними властями засобів правового захисту, коли вони надаються [1].

Право апеляційного оскарження закріплено у ст.292 ЦПК України та у ст.14 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», що не суперечить діючому конституційному праву на забезпечення апеляційного оскарження, (п.8 ч.3 ст.129 Конституції). Конституція, як бачимо, визнала як засаду судочинства доступ до правосуддя через визнання права на апеляційне та касаційне оскарження. Разом з тим вона передбачила, що у законі можуть бути визначені випадки, які унеможливають апеляцію та касацію рішень суду. У зв'язку з цим має принципове значення для реалізації цієї засади судочинства регламентація апеляційного та касаційного оскарження рішень суду у процесуальному законодавстві.

Розглядаючи питання щодо внесення змін до Конституції України в частині правосуддя, треба звернути увагу на запропоновані зміни до пункту 8 статті 129. Так, запропоновано викласти цей пункт як забезпечення оскарження судового рішення у випадках і в порядку, визначених законом.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини пункт 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року не вимагає від держав засновувати апеляційні або касаційні суди. Разом з тим там, де такі суди існують, гарантії, що містяться в статті 6 Конвенції, повинні відповідати, зокрема, забезпеченню ефективного доступу до цих судів для того, щоб учасники судового процесу могли отримати рішення, яке стосується їх цивільних прав та обов'язків (пункт 65 Рішення у справі „Гофман проти Німеччини“ від 11 жовтня 2001 року та пункт 122 Рішення у справі „Кудла проти Польщі“ від 26 жовтня 2000 року)[2].

Конституційний суд України своїм рішенням наголошує, що реалізацією права особи на судовий захист є можливість оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина[3].

Тому, доречно згадати статтю 14 Міжнародного пакту про громадські і політичні права від 16.12.1996 року, що зазначає право кожного при визначенні його права та обов'язків у будь-якому цивільному процесі на справедливий і публічний розгляд справи компетентним, незалежним і безстороннім судом, створеним на підставі закону[4].

Конституційне право на судовий захист належить до невідчужуваних і непорушних. Під час розгляду будь-якої справи кожен має право на правосуддя, яке відповідало б вимогам справедливості. Право на судовий захист передбачає також можливість звернення всіх учасників судового провадження до судів апеляційної та касаційної інстанцій [5].

Свою позицію щодо застосування Конституції України для здійснення правосуддя Верховний Суд України відобразив у постанові Пленуму «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 01.11.1996 р. №9. Відповідно до цієї постанови Конституцією України кожній людині гарантовано право звернутись до суду для захисту своїх конституційних прав і свобод. Конституція має найвищу юридичну силу, а її норми є нормами прямої дії. Це зобов'язує суди при розгляді конкретних справ керуватись насамперед нормами Конституції України. Оскільки Конституція України, як зазначено в її ст. 8, має найвищу юридичну силу, а її норми є нормами прямої дії, суди при розгляді конкретних справ мають оцінювати зміст будь-якого закону чи іншого нормативно-правового акта з точки зору його відповідності Конституції і в усіх необхідних випадках застосовувати Конституцію як акт прямої дії. Судові рішення мають ґрунтуватись на Конституції, а також на чинному законодавстві, яке не суперечить їй. Така правова позиція Конституційного Суду України, гаранта верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України, щодо офіційного тлумачення норм Конституції України стосовно основних засад судочинства належить повною мірою до процесуального законодавства (цивільного, господарського, адміністративного, кримінального), згідно з яким судами загальної юрисдикції в Україні здійснюється правосуддя[6, с.96].

Докладно проаналізувавши переважну більшість рішень Конституційного суду України щодо тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, можна дійти висновку що норми Конституції — є нормами прямої дії та при вирішенні цивільних справ, суд має застосовувати, крім процесуальних норм і конституційні норми. Саме тому, реалізацією права особи на

судовий захист є можливість оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій.

Однак, слід наголосити про необхідність подальшого обговорення та правової дискусії щодо питання про забезпечення оскарження судового рішення не конкретизуючи оскарження за інстанційністю у відповідності до судової системи України.

Література:

1. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР №2148-VIII (2148-08) від 19.10.73) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

2. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Рейніша Леоніда Валерійовича щодо офіційного тлумачення положення пункту 10 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України у взаємозв'язку з положеннями пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, частини другої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України від 22.04.2014 р. у справі №4-рп/2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-14>

3. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Касьяненка Бориса Павловича щодо офіційного тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, частини другої статті 383 Кримінально-процесуального кодексу України від 11.12.2007 р. у справі №11-рп/2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va11p710-07>

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР №2148-VIII (2148-08) від 19.10.73) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 02.11.2004 у справі №15-рп/2004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>.

6. Яковенко Є.О. Реалізація конституційного права особи на апеляційне оскарження судових рішень у порядку адміністративного судочинства // Академія митної служби України. Вісник Академії митної служби України. Серія «Право» / Академія митної служби України ; гол. ред. Д. В. Приймаченко. — Д. : Акад. митної служби України, 2011. — С. 95-101.